

законам... *Усезагальна воля народу об'єдналась в суспільство, яке має постійно себе підтримувати і для цього підкоряти внутрішній державній владі, аби утримувати тих членів суспільства, які самі утримувати себе не можуть.* Для потреб держави уряд має, відповідно, право примушувати заможних громадян надавати засоби на утримання тих, хто не в змозі забезпечити задоволення своїх, природних потреб...».

Саме на цій, справді, міцній основі і мають формуватися громадянське суспільство та соціально-правова держава. І тому лише там досягається процвітання духовної єдності певної спільноти та високий рівень розвитку в усіх сферах суспільної життєдіяльності, де взаєдичуються *ідеї доброчесності, соціальної солідарності, злагоди, відкритості, прозорості та об'єктивності*; адже саме «доброчесне буття» стає основою розвинутого громадянського суспільства та соціально-правової держави, і, врешті-решт, — перетворюється на фундаментальну загальносоціальну гарантію забезпечення засад відкритості, прозорості, об'єктивності в усіх царинах суспільного життя, і в тому числі, в освітній, зокрема і в процесі оцінювання якості навчальної роботи студентів.

Література

1. Історія вчень про право і державу: Хрестоматія для юридичних вузів і факультетів/ Уклад., заг.ред. — проф., д-р ітор. наук Г. Г. Демиденко. 2-е вид., доп. і змін. — Харків: Легас, 2002.
2. Шульженко Ф.П. Соціально-правова держава в Україні: проблеми становлення та модернізації: Монографія. — К.: КНЕУ, 2007. — 392 с.

Федоренко Н. І., старш. викл.
кафедри педагогіки та психології

ШЛЯХИ НАЛАГОДЖЕННЯ ЕФЕКТИВНОГО ЗВОРОТНЬОГО ЗВ'ЯЗКУ ЗІ СТУДЕНТАМИ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ КУРСУ «КОМУНІКАТИВНІ ПРОЦЕСИ У НАВЧАННІ»

Сьогодні складна економічна ситуація, яка склалася в Україні потребує більш мобільного фахівця. Це не просто освічений спеціаліст, а особистість, яка здатна вчитися протягом усього життя, не зупинятися на досягнутому, володіти декількома професіями. Це вимагає від майбутніх фахівців таких важливих вмінь, як

уміння спілкуватися, налагоджувати стосунки, виступати на нарадах та переговорах, правильно та чітко висловлювати свої думки, ефективно проводити бесіду чи переговори. Курс «Комунікативні процеси у навчанні» (КПН), який входить до циклу психолого-педагогічних дисциплін, спрямований на формування та закріплення у студентів системи таких комунікативних вмінь.

Як відомо, основними засобами встановлення зворотнього зв'язку між студентами і викладачем є систематичний контроль і оцінювання. Однак саме ситуація контролю належить до так званого «загрозливого» стимулу процесу навчання і може призвести до формування негативного ставлення до навчання взагалі. Сьогодні необхідно створити такі умови для здійснення контролю й оцінювання, за яких останні не сприймалися б студентами як репресивні санкції і не мали б психотравмуючого характеру, тобто необхідно взагалі змінити філософію контролю. Викладач повинен сприйматися студентами не тільки як контролер, а як консультант і помічник.

На протязі останніх років на заняттях з курсу «КПН» впроваджуються різні інноваційні методи та форми роботи зі студентами. З ціллю налагодження ефективного зворотнього зв'язку зі студентами при вивченні курсу «КПН» викладачі кафедри проводять різні опитування серед студентів щодо їх сприйняття матеріалу курсу, щодо їх думки стосовно оцінювання і контролю на заняттях та ефективності впровадження різних форм організації роботи на семінарах. Такі опитування проводяться письмово чи в формі бесіди, або навіть дискусії. Така форма взаємодії зі студентами дає можливість викладачу не тільки отримати корисну інформацію, яка допомагає йому краще організовувати навчальний процес, вона демонструє позицію співробітництва, яка допомагає викладачу створювати атмосферу психологічного комфорту на заняттях та уникати конфліктних ситуацій щодо питань оцінювання студентів.

Наприклад, у 2008 р. було проведене опитування студентів 3-го курсу кредитно-економічного факультету КНЕУ щодо застосування тренінгових технологій у навчанні. У грудні 2009 р. опитування було проведене серед студентів 2-го курсу кредитно-економічного та обліково-економічного факультетів КНЕУ. Тема опитування стосувалась особливостей сприйняття студентами групових форм роботи на семінарських заняттях. Відповіді студентів продемонстрували не лише їх позитивне відношення до впровадження групових форм роботи на заняттях, а й підтвердили необхідність їх використання на семінарських та практичних заняттях. Студенти вважають, що участь у групових формах роботи допомагає їм вчитися працювати у команді, ефективно демонструвати свої здібнос-

ті та розкривати свої можливості, вчитися відстоювати свою точку зору, вести дискусію, приймати рішення — в цілому формувати ті комунікативні вміння, які необхідні сучасному фахівцю.

Ефективний зворотній зв'язок викладача зі студентами також тісно пов'язаний з грамотною мотивацією студентів. Задача викладача полягає в тому, щоб створити таку ситуацію взаємодії, в якій студенти бажали б постійно розвиватися, прагнули б розширити свої знання, навички й досвід та не боялися висловлювати та обґрунтувати свою точку зору щодо питань ефективного навчання. Для цього сам викладач повинен проявляти ентузіазм в роботі, бути винахідливим, відкритим для нових ідей і готовим шукати різні способи рішення поставлених завдань.

*Фещук Р. В., асистент кафедри
психології та педагогіки*

ПРО ДІАГНОСТИКУ РІВНЯ СФОРМОВАНOSTІ ПСИХОЛОГО–ПЕДАГОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ЕКОНОМІКИ

В сучасних умовах докорінного удосконалення процесу підготовки фахівців у контексті всіх позитивних надбань вітчизняної системи вищої освіти та Болонського процесу ще більш актуально стає проблема забезпечення високого рівня професіоналізму майбутніх викладачів економіки в процесі підготовки у вищих економічних закладах освіти. Сучасному викладачу економіки необхідний новий рівень професійного розвитку, який пов'язаний в першу чергу з іншим поглядом, іншим способом мислення, поведінки та діяльності, відношенням до себе і до тих, хто навчається як до вільних і відповідальних людей. Педагог має навчитися активно в якісному плані перетворювати свій внутрішній світ, він має бути відкритим для нового досвіду, нового знання, одержувати задоволення від своєї праці.

Разом з тим, як свідчать практика і результати наукових досліджень, сучасна система підготовки викладачів економіки у вищих економічних закладах освіти забезпечує, насамперед, їхню готовність як професіоналів у своїй предметній (економічній) галузі, проте, ще не повною мірою забезпечується необхідний рівень їхньої психолого-педагогічної компетентності, теоретичної та практичної готовності до здійснення професійно-педагогічної діяльності.